

दिवः कोशम् 5, 53, 6). 6, 39. ÇAT. BR. 3, 9, 4, 7. 4, 3, 5, 16. अतो वा आदि-
त्यौ विवस्वानेष रुहोरात्रे विवस्ते 10, 5, 2, 4. KĀT. 11, 6. विवस्वदात
TS. 4, 4, 12, 4. Agni ist sein Bote RV. 1, 58, 1. 4, 7, 4. 5, 11, 3. 8, 39, 3.
10, 21, 5. ebenso Mātariçvan, der das Feuer bringt, 6, 8, 4; vgl. त्वमग्ने
प्रथमो मातरिश्चन आचिर्विवस्वते 1, 31, 3. Vivasvant ist Vater der
Zwillinge Jama und Jamī und durch sie des Menschengeschlechts
RV. 10, 14, 5. 17, 1. 2. ततो विवस्वानादित्यौ ज्ञायत् तस्य वा श्यं प्रजा
यन्मनुष्याः TS. 6, 5, 6, 2. ÇAT. BR. 3, 1, 3, 4. Daher wohl pl. विवस्वतः so
v. a. मनुष्याः NAIG. 2, 3. Vater des Zwillingspaars der Açvin NIR. 12,
20. RV. 10, 17, 2; vgl. वावसाना विवस्वति सोमस्य पीत्या गिरा । मनुष्य-
च्छू आ गतम् nachdem ihr, Açvin, bei Vivasvant die Nacht über
euch aufgehalten 1, 46, 13. Vater des Manu, welcher VĀLAKH. 4, 1 Ma-
nu Vivasvant st. Vaivasvata heisst (विवस्वत् = वैवस्वतमनु AGĀJA
im ÇKDr.). — Als Âditja, d. i. als Sohn Kaçjapa's und der Aditi,
und als Vater Manu's (auch Jama's und der Jamunā) MBH. 1, 2523.
3136. 3760. HARIV. 176. 550. fgg. 594. 12912. 14167. R. 1, 70, 20. 2, 110,
6 (119, 6 GORR.). VP. 122. 266. N. 1. BHĀG. P. 6, 6, 37. fg. विवस्वत्सुत
d. i. Manu Vaivasvata M. 1, 62. unter den Viçve Devāḥ MBH. 13,
4356. als Praḡâpati R. 3, 20, 9. VP. 50, N. 2. mit dem patron. Âditja
als Liedverfasser von RV. 10, 13. Vivasvant als Verfasser eines Ge-
setzbuchs Verz. d. Oxf. H. 270, b, 43. als Astronom Verz. d. B. H. No.
835. ein Daitja MBH. 3, 3685. Als N. der Sonne MBH. 3, 16672. 6, 5743.
R. 2, 39, 18. SUCR. 1, 19, 17. Rr. 1, 18. RAGH. 10, 31. 17, 48. VARĀH. BRH.
S. 24, 22. 28, 3. 44, 23. KIR. 5, 48. Spr. 1437. PRAB. 114, 10. MĀRK. P. 34,
20. der Sonnengott BHĀG. 4, 1. 4. Spr. 2842. VARĀH. BRH. S. 53, 46. 53.
Gott überh. AK. 3, 4, 14, 60. H. an. MED. — 3) die Commentatoren er-
klären das Wort häufig durch परिचरणवत्, यजमान, wohl wegen des
Anklangs an आविवासत्. Wirklich scheint es RV. 9 den Soma-Prie-
ster zu bezeichnen: नृत्तोभिर्घ्नी विवस्वतः प्रुधो न मोमूने युवा von den
Töchtern d. h. den Fingern des V. gestreichelt oder geputzt 9, 14, 5. 10,
5. 26, 4. किंन्वतीः सप्त जामयः । विप्रमाज्ञा विवस्वतः 66, 8. यदेी विवस्व-
तो धियो हर्षिर् किंन्वति यातवे 99, 2. Vermuthen liesse sich: der Mor-
gendliche d. h. der mit Sonnenaufgang sein Werk Beginnende. — 4) f.
विवस्वती die Stadt des Sonnengottes MED. — Vgl. वैवस्वत.

विवह् (von 1. वह् mit वि) m. N. eines der sieben Winde MBH. 12,
12409. fgg. HARIV. 12787. BRAHMĀNDA-P. beim Schol. zu ÇĀK. 165 (वि-
वहाव्यः zu lesen). eine der sieben Zungen des Feuers (als masc.!) Co-
LEBR. Misc. Ess. II, 398.

विवाक (von वच् mit वि) nom. ag. ein Urtheil über Etwas abgeend:
अर्थिप्रत्यर्थिनोर्वचने विरुद्धविरुद्धं सभैः सह विविनक्ति विवेचयति वा
विवाकः MIT. im ÇKDr. — Vgl. प्रप्र, प्राड्विवाक und मुख.

विवाक्य (wie eben) s. अविवाक्य (so zu betonen nach TS. 7, 3, 1, 1. 2).

विवाच् (2. वि + वाच्) 1) f. widerstrebender Ruf, Streit NAIG. 2, 17.
RV. 1, 178, 4. 6, 45, 29. 7, 23, 2. रुवन्त उ वा रुव्यं विवाचि तनूषु प्रूराः
सूर्यस्य सातो 30, 2. — 2) adj. gegen einander rufend, streitend: वाम-
वसे विवाचो रुवन्ते चर्षणयः प्रूरसातो RV. 6, 33, 1. 31, 1. ननुदे विवाचः
3, 34, 10. 10, 23, 5.

विवाचन (vom caus. von वच् mit वि) 1) nom. ag. (f. ई) Schiedsrichter

RV. 10, 159, 2. तद्विवाचनाः (देवाः) TS. 1, 5, 10, 2. — 2) n. Zurechtwei-
sung, Berichtigung, Entscheidung: श्रुतं वाचो विवाचनम् TBR. 2, 7, 10, 4.
एष वः सद्विवाचनम् AIR. BR. 7, 18.

विवाचस (2. वि + वचस्) adj. verschieden redend: जन AV. 12, 1, 45.
— Vgl. सवाचस.

विवाच्य (von वच् mit वि) adj. zu berichtigen: नास्मिन्नह्नि केनचि-
त्कस्यचिद्विवाच्यमविवाक्यमित्येतदाचनते ÂÇV. ÇR. 8, 12, 10.

विवात (von 2. वा mit वि oder 2. वि + 1. वात) adj. heftig wehend:
वाताः SHADV. BR. in Ind. St. 1, 40, 8 v. u.

विवाद (von वद् mit वि) m. Streit (auch wissenschaftlicher und vor
Gericht) AK. 1, 1, 5, 9. TRIK. 3, 2, 18. H. 262. ÇĀNKH. GRHJ. 6, 6. M. 4, 121.
8, 229. यस्मिन्यस्मिन्विवादे तु कौटसादयं कृतं भवेत् 117. JĀĀN. 2, 4. MBH.
4, 226. R. 5, 25, 49. मन्त्रिणां तेषां विवादमनुपश्यताम् 87, 4. KAP. 1, 139.
KĀM. NITIS. 5, 25. ÇĀK. 106, 10. MĀLAY. 13, 21. (खलस्य) विद्या विवादाय
Spr. 2800. विवादे ऽन्विष्यते पक्षम् 2843. VARĀH. BRH. S. 16, 39. BRH. 21,
9. उभौ विवादस्तौ तौ राजाग्रमुपसङ्गमत्तुः KATHĀS. 19, 46. Verz. d. B. H.
No. 493. Verz. d. Oxf. H. 98, a, 2. P. 1, 2, 33. Schol. न कालो ऽयं विवा-
दस्य PĀNĀT. 143, 12. अलं विवादेन R. 6, 1, 46. KUMĀRAS. 5, 82. प्रशमयसि
विवादम् ÇĀK. 103. °शमन Liṅga-P. bei MUIR, ST. 4, 330 (ebend. विवाद
als n.). विवादे विनिर्जित्य M. 11, 205. विजयी KATHĀS. 66, 61. मिथ्या
यदेषां भविता विवादः BHĀG. P. 3, 3, 15. स्वामिपालयोः M. 8, 5. RAGH. 7,
50. एतयोः परस्परविवादः VER. in LA. (III) 17, 5. एतैर्विवादान्स्तंभय M.
4, 181. JĀĀN. 1, 158. तेन चेद्विवादस्ते Spr. 2406. विवादः (so die neuere
Ausg.) संस्थितः HARIV. 7333. त्वयि तिष्ठते विवादः VOP. 23, 8. विवादं
किल चक्रतुः KATHĀS. 22, 181. प्रुक्कवैरं विवादं च न कुर्यात्केनचित्सह
M. 4, 139 (= Spr. 4584). MBH. 3, 388. Spr. 1354. VER. in LA. (III) 31, 4.
विवादं गताः 3. सद्विवादानं मैत्री च — आचरेत् Spr. 3147. दासीवर्गेण
विवादं न समाचरेत् M. 4, 180. एषु स्थानेषु भूयिष्ठं विवादं चरतां नृणाम्
8, 8. गृह्णेन्नैत्रतडागेषु u. s. w. समुत्पन्ने विवादे Spr. (II) 2188. उपकारस्य
धर्मत्वे विवादो नास्ति कस्यचित् KATHĀS. 27, 24. सीमां प्रति समुत्पन्ने वि-
वादे ग्रामयोर्द्वयोः M. 8, 245. सीमाः JĀĀN. 2, 150. सीमा° M. 8, 6. राजकुल°
unter, zwischen SHADV. BR. 6, 3. R. 1, 3, 11 (5 GORR.). स्त्री° mit BHĀG. P.
8, 9, 22. विवादानवसर 6, 9, 35. °संवादभुवः 4, 31. विवादास्पद SARVA-
DARÇANAS. 47, 22. 119, 10. °पद 123, 7. विवादाध्यासित dem Streite un-
terliegend, bestreitbar, worüber man streitet 19, 6. 48, 10. 82, 18. 108,
12. fg. DHŪRTAS. 92, 2. विवादानुगत dass. MIT. im ÇKDr. (falschlich =
विवादकर्तार ÇKDr.). — Vgl. निर्विवाद, प्रप्र.

विवादकल्पतरु m. Titel eines Werkes über Rechtsverfahren Verz.
d. Oxf. H. 292, b, 13.

विवादचन्द्र m. desgl. MACK. Coll. I, 26. Verz. d. Oxf. H. 296, a, No. 718.

विवादचित्तामणि m. desgl. GILD. Bibl. 499. Verz. d. Oxf. H. 273, a,
No. 646. fg.

विवादताण्डव desgl. MACK. Coll. I, 26.

विवादभङ्गार्णव m. desgl. MACK. Coll. I, 27. Verz. d. Oxf. H. 296, a,
No. 719. fgg.

विवादसौख्य n. desgl. Verz. d. B. H. No. 1403.

विवादार्णवसेतु m. desgl. (aus dem BRHADHARMAPURĀṆA) COLEBR. Misc.
Ess. II, 177.